

REMISSYTTRANDE

2026-06-10

Remissyttrande över Statskontorets rapport *Översyn av övervakningsnämndernas organisation (STK 2026:1)*.

Ert dnr Ju2026/00214

Kalmar tingsrätt har uppmanats att lämna ett remissyttrande över rubricerad rapport.

Sammanfattning

Statskontoret har fått i uppdrag av regeringen att utreda och lämna förslag på hur övervakningsnämnderna kan organiseras mer ändamålsenligt i syfte att minska antalet myndigheter och effektivisera nämndernas administration. Uppdraget innebar att analysera följande alternativ:

- Minska antalet övervakningsnämnder och förtydliga Kriminalvårdens ansvar som värdmyndighet.
- Föra över dagens nämnder till en enrådighetsmyndighet med särskilda beslutsorgan.

Förslaget skulle säkerställa att övervakningsnämnderna kan fortsätta att samverka med frivården och att verksamheten är fortsatt tillgänglig för klienter i hela landet. Vidare skulle analysen utgå från att övervakningsnämnderna behåller sina nuvarande uppgifter, ansvar, befogenheter och beslutsformer. I uppdraget har ingått att kartlägga och analysera övervakningsnämndernas arbete i dag och sammanställa hur många beslut av olika typer som

nämnderna fattar. Vidare har det ingått i uppdraget att bedöma hur mängden ärenden i nämnderna kommer att öka i framtiden, bland annat till följd av att Kriminalvården expanderar.

I utredningen uttalas att övervakningsnämnderna och frivårdskontoren anser att verksamheten och samarbetet över lag fungerar väl. Analysen har dock visat att övervakningsnämndernas administration inte är effektiv då de saknar digitala system för att hantera ärenden och dokument. De 24 övervakningsnämnderna arbetar i viss mån på olika sätt och det administrativa stöd de erhåller av frivårdskontoren skiljer sig åt.

I rapporten antecknas att det är en styrka för verksamheten att den är tillgänglig för både frivårdskontoren och klienterna i hela landet. Fysiska sammanträden förbättrar enligt rapporten nämndens förutsättningar för välgrundade beslut även om det ofta fungerar bra att genomföra sammanträdena om en eller flera medverkanden deltar digitalt.

Det tas i utredningen upp att det vid en kraftig ökning av ärenden till följd av ändrad lagstiftning, kan vara svårt att förena uppdragen som ordföranden i övervakningsnämnden med arbetet som ordinarie domare.

I rapporten anges vidare som problem att övervakningsnämndernas nuvarande organisation gör det svårt att överblicka dess verksamhet för regeringen och kriminalvården, att nämndernas administration inte är effektiv och att det är svårt att rekrytera personer med domarerfarenhet till uppdragen som ordförande och vice ordförande.

Statskontorets förslag

Statskontoret har i sin översyn prövat tre organisationsalternativ.

- Minska antalet övervakningsnämnder från 24 till 17 genom att öka de geografiska verksamhetsområdena för några av de befintliga nämnderna i tätbebyggda områden med bra kommunikationer. Nämnderna skulle få flera avdelningar än i dag för att kunna hantera den större ärendemängd som följer av större verksamhetsområde.
- Minska antalet nämnder från 24 till 6 genom att utöka de geografiska verksamhetsområdena för de 6 befintliga nämnder som är lokaliserade nära Kriminalvårdens 6 regionkontor. Övriga befintliga nämnder skulle bli avdelningar till dessa nämnder.

- Föra över dagens nämnder till en enrådighetsmyndighet med 29 särskilda beslutsorgan. Beslutsorganen skulle motsvara dagens nämnder och avdelningar.

För att analysera och identifiera vilket alternativ som är mest ändamålsenligt har sex kriterier använts.

- Ha tydliga gränser till närliggande verksamheter när det gäller ansvar och arbetsuppgifter.
- Vara överskådligt för regering och målgrupper
- Ge förutsättningar att bedriva verksamhet effektivt, det vill säga utföra uppgifter med en tillräckligt god kvalitet i relation till kostnaderna för verksamheten.
- Ge förutsättningar att hantera fler ärenden än i dag.
- Upprätthålla verksamhetens samarbete med Kriminalvårdens frivård.
- Upprätthålla verksamhetens tillgänglighet för klienter i hela landet.

Tingsrättens ställningstaganden

Tingsrätten delar utredningens synpunkt att införande av en enrådighetsmyndighet med tillräckligt stor verksamhet att stödja beslutsorganen med administrativa uppgifter skulle bidra till att tydliggöra gränsen mellan beslutsorganen och närliggande verksamheter. Som framförs i utredningen skulle införandet av en enrådighetsmyndighet också ha bättre förutsättningar att skaffa teknisk utrustning och egna digitala system som inte finns i dag. Införandet av en enrådighetsmyndighet skulle också göra verksamheten mer överskådlig för regering och andra berörda målgrupper.

Tingsrätten instämmer även i utredningens bedömning att en enrådighetsmyndighet skulle kunna bidra till mer enhetliga arbetssätt. En sådan myndighet skulle även kunna bidra till ökad kommunikation mellan beslutsorganen och till att en enhetlig praxis utarbetas. Att en enhetlig praxis utarbetas är viktigt, inte minst med hänsyn till de lagändringar som trätt i kraft den 1 januari 2026 som medger förverkande av villkorlig frihet upp till 90 dagar. En enrådighetsmyndighet kan även anordna seminarier och utbildningstillfällen som ökar kvaliteten i verksamheten.

Flera övervakningsnämnder har haft problem med att det inte funnits tillräckligt med sökanden till uppdragen som ordförande och vice ordförande. Det har bedömts att en orsak till att färre domare vill åta sig uppdragen är hög arbetsbelastning på domstolarna, vilket gör det svårt att kombinera arbetet som domare med ett uppdrag som ordförande/vice ordförande i övervakningsnämnden. Tingsrätten delar den uppfattning som framförs i utredningen om att rekryteringen till uppdragen kan underlättas om det införs en möjlighet att omfördela ärenden mellan de olika verksamhetsområdena och att beslutsorgan ges möjlighet att fördela ärenden mellan sig. För att göra uppdragen mer attraktiva och säkerställa att det finns tillräckligt många sökanden till verksamheten delar tingsrätten bedömningen i rapporten om att de arvodesnivåer som utgår bör justeras och anges som andelar av prisbasbeloppet.

Enligt förslaget ska det inrättas 29 särskilda beslutsorgan som ska vara lokaliserade på de platser övervakningsnämnderna och dess avdelningar är lokaliserade i dag. Det är enligt tingsrättens bedömning mycket viktigt att de klienter som är föremål för beslut som fattas, har möjlighet att komma till och medverka fysiskt vid sammanträden som rör dem, vilket är möjligt enligt förslaget. Tingsrätten delar den bedömning som gjorts angående beslutsorganens lokalisering som gjorts i Statskontorets översyn.

Statskontoret uttalar i utredningen att övervakningsnämndernas framtida uppgifter och ärendevolymer är osäkra till följd av regeringens kriminalpolitiska reformer. Det anges att nämndernas framtida ärendevolymer är osäkra liksom frågan om behovet av geografisk tillgänglighet när samhället blir alltmer digitaliserat. Det anges att osäkerhet även råder till följd av framtida problem med kompetensförsörjningen till följd av den generella bristen på domare. Till följd av den osäkerhet som råder om de kvarstående utmaningarna och osäkerheten om verksamhetens framtida förutsättningar och behov har utredningen bedömt att regeringen behöver ta ett samlat grepp om övervakningsnämndernas uppgifter och organisation.

Tingsrätten delar utredningens uppfattning att utvecklingen och den framtida omfattningen av den verksamhet som hanteras av övervakningsnämnderna är svårbedömd till följd av regeringens kriminalpolitiska reformer. Tingsrätten delar Statskontorets bedömning att regeringen bör ta ett samlat grepp om övervakningsnämndernas uppgifter och organisation som tar hänsyn till instansordningen, rättskedjan och klienternas rätt till en rättssäker prövning. Om regeringen väljer att nu fatta beslut i fråga om övervakningsnämndernas organisation har tingsrätten ingen erinran mot det förslag Statskontoret lämnat.

Som ovan

Henrik Elfving

Kristina Almqvist

I handläggningen har chefsrådmannen Henrik Elfving och före detta rådmannen Kristina Almqvist deltagit. Tingsrättens övriga domare har beretts tillfälle att lämna synpunkter.